

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.13.SGB.0-12.00-00/7-1999 610-1014
Konu : Yazılı Soru Önergesi

01 Nisan 2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 28/02/2008 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-3741 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Ufuk URAS'a ait 7/1999 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımız ilgili birimlerince incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Faruk ÇELİK
Bakan

EK : 1 yazı

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ UFUK URAS'IN 7/1999 ESAS NO'LU
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

4857 sayılı İş Kanunu'nun 77 nci maddesi, işverenlerin işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili her türlü önlemi alma yükümlülüğünü getirmektedir. Asıl işveren-alt işveren ilişkisinin olduğu durumlarda söz konusu tedbirlerin alınmasında asıl işveren alt işveren ile birlikte sorumludur. Bu nedenle; 4857 sayılı Kanun ve buna bağlı olarak çıkarılan Yönetmeliklere göre sağlık ve güvenlik tedbirlerinde bir tasarrufun yapılması söz konusu değildir.

“Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Yedibuçuk Saat veya Daha Az Çalışılması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik” in 1 nci maddesinde Yönetmelikte belirtilen işlerde çalıştırılan işçilerin, sağlık kuralları bakımından, çalışabilecekleri azami çalışma sürelerini düzenlemekte olup aynı yönetmeliğin 4 ncü maddesinde de bir işçinin günde ancak yedi buçuk saat çalıştırılabileceği işleri sıralanmıştır.

Bu Yönetmelik kapsamına giren işlerde çalıştırılan işçiler, 4 üncü ve 5 inci maddelerde belirtilen günlük en çok iş sürelerinden sonra diğer herhangi bir işte çalıştırılmayacakları hükme bağlanmıştır. Bu Yönetmelik kapsamına giren işlerde fazla çalışma yapılamaz.

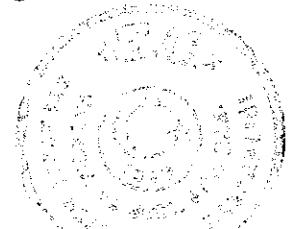
Ayrıca, aynı yönetmeliğin 8 inci maddesinde, 4 üncü ve 5 inci maddelerinde sayılan işlerden herhangi birini veya birkaçını sürekli olarak veya zaman zaman yapan işverenler, bu işlerin çeşit ve niteliklerini, yapılma zamanlarını, anılan işlerde çalıştırdıkları işçilerin erkek ve kadınlar ayrı ayrı gösterilmek suretiyle sayılarını, işin yürütüldüğü yerin bağlı bulunduğu Bakanlığımız Bölge Müdürlüğüne yazılı olarak bildirmekle yükümlüdürler. Bilindiği üzere, İş Kanunu kapsamına giren işverenler aynı kanuna göre yayımlanan alt düzenleyici işlemleri de uygulamak zorundadır. Aksi taktirde İş Kanununa göre idari yaptırımlar uygulanmaktadır.

Ayrıca, İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi Müdürlüğü Bölge Laboratuvarları işyerlerinden gelen talepler doğrultusunda veya sektörel, bölgesel bazda yapılan projeler kapsamında ölçüm ve inceleme araştırma çalışmalarını yürütmektedir.

Tersaneler Bölgesindeki sağlık birimleri ve bunların sunduğu hizmetler yine Bakanlığımız İş Müfettişlerince belirlenen teftiş programına göre denetlenmektedir. Hizmetin eksik yönleri ilgili işverenlere bildirilmekte, belirlenen sürede eksiklikleri tamamlamayan işletmelere idari para cezaları kesilmektedir. Bakanlık olarak iş sağlığı ve güvenliğinin sadece cezalarla yerine getirilmeyeceğini bunun bir eğitim ve davranış değişikliği olduğundan hareketle eğitici bir yaklaşım sergilemekteyiz.

Bu kapsamda; İstanbul'da gemi inşaat sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde yaşanan sağlık ve güvenlik problemlerinin gündeme gelmesi ile beraber talep oluşturmak veya sektörel bir inceleme araştırma projesi geliştirmek amacıyla yoğun görüşmeler yürütülmektedir. Son zamanlarda bazı basın yayın organlarında sıkça dile getirilen Tuzla Bölgesindeki tersanelerde meydana gelen ölümlü iş kazaları ile ilgili olarak da Bakanlığımız ile Gemi İnşa Sanayicileri Birliği ve Türkiye Liman, Dok ve Gemi Sanayi İşçileri Sendikası arasında 25/02/2008 tarihinde işbirliği protokolü imzalanmıştır.

Bu işbirliği protokolü ile en yüksek risk grubunda yer alan gemi inşa sanayinde 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında yayınlanmış Yönetmelikler çerçevesinde çalışma ortamında bulunan risklerin değerlendirilmesi, risklere bağlı iş sağlığı ve güvenliği sorunlarının tespit edilmesi, kişisel koruyucu donanımların kullanımının değerlendirilmesi, sosyal taraflar ile çözüme ulaştırılması, basın ve yayın organları ile kamuoyunun bilinçlendirilmesi ve verilecek iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ile konuyla ilgili tarafların duyarlılığının artırılması amaçlanmaktadır.

Protokol çalışmaları 5 Mart 2008 tarihi itibari ile asıl işveren ve alt işverenleri bilgilendirme programları ile başlatılmış olup ölçüm ve analiz çalışmaları ile sahada devam edecektir.

Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığınca Tuzla Özel Tersaneler Bölgesinde ilk olarak 2003 ve 2004 yıllarında yapılan iş sağlığı ve güvenliği proje teftişlerini takiben, 01.09.2006-31.01.2007 tarihlerinde "Tersane İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Teftiş Projesi" gerçekleştirilmiştir.

Proje kapsamında 56 işyeri teftiş programına alınmış ve 51 tersanede teftiş yapılmış olup 5 işyerinde üretim, bakım ve onarımla ilgili herhangi bir faaliyet olmadığından teftiş yapılamamıştır. Yapılan teftişlerde 15,718 erkek işçi, 455 kadın işçi olmak üzere toplam 16,173 işçiye ulaşılmıştır. Teftişlerde 99 madde başlığı altında toplam 1.061 noksanlık ve mevzuata aykırılık tespit edilmiştir. Yapılan teftişler sonucunda "Tersanelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Teftiş Projesi Genel Değerlendirme Raporu" hazırlanmış ve rapor başta işçi ve işveren sendikaları konfederasyonlarına, üniversitelere, meslek kuruluşlarına, Milli Kütüphaneye ve TBMM Başkanlığına gönderilmiştir.

13.09.2007-24.09.2007 tarihleri arasında aynı bölgede faaliyette olan 43 işyeri yeniden proje teftişi kapsamına alınmış ve teftişlerde 5.320 asıl işveren işçisi ile 8.811 alt işveren işçisi olmak üzere toplam 14.131 işçiye ulaşılmıştır. Teftişi yapılan işyerlerinden 2 işyerinde iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına aykırı bir husus bulunmamış, 41 işyerinde ise toplam 588 noksanlık ve mevzuata aykırılık tespit edilmiştir. Noksanlık ve mevzuata aykırılık tespit edilen işyeri işverenleri hakkında toplam 196.054,00YTL idari para cezası uygulanması istenilmiştir. 2. proje denetimleri sonucunda da "Tersanelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Teftiş Projesi- 2. Genel Değerlendirme Raporu" 2007 yılı Ekim ayında hazırlanarak yayınlanmıştır.

Ayrıca Tuzla Tersaneler Bölgesindeki işyerlerinde bireysel ve toplu çalışma ilişkileri açısından da birincisi 2005, diğeri de 2007 yılı Kasım ayı olmak üzere 2 proje gerçekleştirilmiştir. 03.01.2005-31.03.2005 tarihleri arasında gerçekleştirilen 1. proje kapsamında 31 tersanenin genel teftişi yapılmıştır. Teftişi yapılan 31 işyerinde 2.102 asıl işveren işçisi, 12.000'i aşkın alt-işveren işçisi, tersane işverenlerine iş anlaşması karşılığı iş yapan diğer işveren işçisi ve armatörlere iş yapan işçiler olmak üzere toplamda yaklaşık 15.000 işçiye ulaşılmıştır.

2007 yılı Kasım ayında başlatılan 2. projede, 09.11.2007-14.11.2007 tarihleri arasında ön çalışma yapılmış, bu çalışmada 44 asıl işverenlik incelenmiş, bahsi geçen 44 asıl işverenlikte toplam 3.886 işçinin çalıştığı, toplam 563 bağlı alt işverenlikte ise 18.042 işçinin çalıştığı tespit edilmiştir. Daha sonra 15.11.2007-15.02.2008 tarihleri arasında 10 Müfettiş tarafından 5 ekip halinde işin yürütümü yönünden yapılan genel teftişlerde 21 asıl işverenlik incelenmiş, 21 asıl işverenlik bünyesinde toplam 2.503 işçi çalıştığı, toplam 183 bağlı alt işverenlikte ise toplam 6.690 işçiye ulaşılmıştır.

Bu teftişlerde 74 işyeri ile ilgili olarak, İş Kanunu'nun 3, 28, 32, 37, 41, 44, 46, 47, 53, 56, 60, 63, 69,76 maddelerine muhalefetten toplam 1.964.977.00 YTL idari para cezası uygulanmıştır.

Tespiti yapılan eksiklik ve mevzuata aykırılıklarla ilgili olarak toplam 163 işyerine eksikliklerin niteliklerine göre değişik tarihler öngörülerek kontrol teftişi istenmiştir.

25 işyeri ile ilgili olarak SGK'na, 14 işyeri ile ilgili vergi dairelerine bildirimlerde bulunulmuş, toplam 28 işyeri ile ilgili prim gün sayıları denetim süreci içerisinde tamamlanmıştır.

Söz konusu denetimler sonucunda düzenlenen raporlarla 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 59/I maddesine muhalefetten, toplam 8965 ihlal ile ilgili aynı Kanun'un 62 nci maddesi uyarınca ilgili Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunulmuştur.

Tuzla tersaneler bölgesinde yaşanan iş kazalarının çoğunlukla alt işverenliklerce gerçekleştirilen işlerde meydana geldiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle Bakanlığımızca öncelikle işveren-ait işveren ilişkisinin düzenlendiği 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2 nci maddesi ile ilgili olarak yeni bir kanun değişikliği tasarısı çalışması başlatılmıştır.

Bakanlığımız iş müfettişlerince yapılan tüm bu önleyici faaliyetlere rağmen söz konusu işyerlerinde meydana gelen ve özellikle ölüm ve maluliyet ile sonuçlanan iş kazaları, kazaların nedenlerini analiz etmek ve tekrarlanmasını önleyecek faaliyet başlatabilmek amacıyla incelenmekte ve inceleme sonucu düzenlenen raporlar gereği yapılmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlara gönderilmektedir.

Bu kapsamda 2008 yılı içinde bölgede meydana gelen ve basınıımızda da yer alan tüm kazaların incelemeleri en kısa sürede gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, 20.02.2008 tarihi itibariyle başta iş kazalarının daha yoğun yaşandığı tersaneler olmak üzere bölgede bulunan bütün tersaneler 2'ser müfettişten oluşan 4 heyet ile yeniden teftiş programına alınmıştır. Şu ana kadar yapılan teftişlerde, işyerinin tesis ve tertiplerinde, çalışma yöntem ve şekillerinde, makine ve cihazlarında işçilerin yaşamı için tehlikeli hususlar tespit edilen 6 işyeri ile ilgili olarak işin durdurulması teklif edilmiş, ilgili komisyonlarca mevzuat çerçevesinde işlem yapılmıştır.

